

Eläimistä saatavien sivutuotteiden valvonta 2010

Evira/ 1170/0411/2011

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 31.5.2011

Hyväksyjä	Jaana Mikkola
Esittelijä	Taina Heimonen-Kauppi
Lisätietoja	Taina Heimonen-Kauppi

Sisällysluettelo

1	VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN.....	4
2	TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUU	8
2.1	Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi	8
2.2	Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi	12
2.2.1	Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen	12
2.2.2	Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne	13
2.2.3	Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt	14
3	AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	14
4	KORJAAVAT TOIMENPITEET (TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI).....	15
4.1	Toimijoille annetut seuraamukset ja korjaavien toimenpiteiden varmistaminen	15
4.2	Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet	15
5	ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA.....	16
6	MUUTOKSET VASUSSA	17

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN

Kunnan- ja läänineläinlääkäreiden suorittama sivutuotealan laitosten hyväksyminen ja valvonta hyväksymissään laitoksissa

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 (sivutuoteasetus) edellyttää, että sivutuotteita käsittelevillä, varastoivilla ja hävittäville laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä. Lisäksi viranomaisen on säännöllisin väliajoin suoritettava tarkastuksia ja valvontaa hyväksytyissä laitoksissa. Valvontaviranomaiset on määrätty laitostyyppikohtaisesti MMM:n asetuksessa N:o 850/2005.

Laitosten hyväksynät ja valvonnat

Vuoden 2010 aikana kunnan ja läänineläinlääkärit hyväksyivät 27 uutta sivutuotelaitosta.

Tilarehustamoita hyväksyttiin 4 ja saman verran lopetti toimintansa.

Väliasteen laitoksia hyväksyttiin kolme. Niistä yhteen kerätään luokan 3 lihanleikkuun sivutuotteita, yhteen luokan 3 nahkoja ja vuotien trimmausjätettä ja yhdessä varastoidaan luokan 1 TSE-riskiainesta ja kuolleita koe-eläimiä tutkimuslaitoksista. Yksi aiemmin hyväksytyistä väliasteen laitoksista ei ollut toiminnassa vuonna 2010.

Teknisiä laitoksia hyväksyttiin kaksi, joista kummatkin valmistavat biodieseliä renderoidystä eläinrasvasta.

Eniten hyväksyttiin poltto- ja rinnakkaispolttolaitoksia (18 kpl). Valtaosa näistä oli tilakohtaisia pienen kapasiteetinlaitoksia tarkoituksena hävittää tilalla kuollutta siipikarjaa. Aiempina vuosina hyväksytyjä polttolaitoksia ilmoitettiin vuoden 2010 aikana 15 kappaletta.

Vuoden 2010 lopussa kunnan- ja läänineläinlääkäreiden hyväksymiä sivutuotealan laitoksia oli 180 kappaletta.

Taulukossa 1. on esitetty toimivien sivutuotealanlaitosten määrät 2008 - 2010, sekä vuonna 2010 hyväksytyjen laitosten määrät.

Taulukko 1. Hyväksytyjen laitosten määrä

Laitos	määrä v.2008 lopussa, kpl	määrä v.2009 lopussa, kpl	määrä v 2010 lopussa, kpl	v 2010 hyväksyttiin, kpl
polttolaitos	46	75	93	18
tekninen laitos	22	25	27	2
tilarehustamo	47	47	47	4
tekn.tuot.varast	4	5	5	0
väliasteenlaitos	4	6	8	3
yhteensä	123	158	180	27

Taulukossa 2. on esitetty laitostyyppikohtaisesti lainsäädännön (MMM 850/2005) edellyttämien ja toteutuneiden tarkastusten määrät. Tarkastuskohteet on eritelty valvontaviranomaisittain.

Taulukko 2. Sivutuotelaitosten tarkastukset 2008 - 2010.

Kunnaneläinlääkärin tarkastettavat laitokset	Asetuksen edellyttämät, kpl			Toteutuneet, kpl			Toteutuma %		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Polttolaitos	24	43	71	0	24	39	0	56	55
Tekninen laitos	11	13	16	2	8	11	18	62	69
Tekn.varastointilaitos	2	4	5	1	1	1	50	25	20
Tilarehustamo	35	48	43	15	34	26	43	71	61
Yhteensä:	72	108	135	18	67	77	25	62	59
Läänineläinlääkärin tarkastettavat laitokset									
Polttolaitos	1	4	6	1	3	6	100	75	100
Tekninen laitos	7	0	0	7	0	0	100	100	100
Väliasteenlaitos	2	5	6	2	2	6	100	40	100
Yhteensä:	10	9	12	10	5	10	100	56	100
YHTEENSÄ:									
Polttolaitokset	25	47	77	1	27	45	4	58	59
Tekniset laitokset	18	13	16	9	8	11	50	62	69
Tekn.varastointilaitokset	2	4	5	1	1	1	50	25	20
Väliasteenlaitokset	2	5	6	2	2	6	100	40	100
Tilarehustamot	35	48	43	15	34	26	44	60	59
	82	117	147	29	72	89	35	50	61

Kaikkiaan lainsäädännön mukaisista laitosvalvonnoista toteutui noin 60 % eli kymmenen prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Valvottavista laitoksista noin 40 % sijaitsee Lounais-Suomen aluehallintoviraston alueella. Laitosvalvonnat työllistävät täten alueen kunnaneläinlääkäreitä muita enemmän. Tämä on nähtävissä toteutuneiden valvontojen määrässä, mikä jäi noin 30 prosenttiin. Muiden aluehallintovirastojen osalta laitoksista tarkastettiin noin 80 %. Kaikkiaan kunnaneläinlääkäreille kuuluvista tarkastuksista toteutui koko maan osalta lähes 60 %. Läänineläinlääkärit tekivät kaikki heille kuuluvat laitostarkastukset.

Alhaisin tarkastusprosentti oli teknisten tuotteiden varastointilaitoksilla (20 %). Tällaisia käsiteltyjen, muuhun kuin rehukäyttöön tarkoitettujen sivutuotteiden varastointilaitoksia olisi pitänyt tarkastaa 5 kpl. Tilakohtaisia polttolaitoksia oli tarkastettavana eniten, 71 kpl ja tilarehustamoita toiseksi eniten 43 kpl. Tarkastusprosentti oli ensin mainittujen osalta 55 ja jälkimäisten osalta 61.

Joissakin tapauksissa kuntayhtymissä on ilmennyt epäselvyyksiä siinä, kenelle tietyn laitoksen valvonta kuuluu. Myös uusien valvontaeläinlääkäreiden toimenkuviin on luultu kuuluvan sivutuotevalvonta ja laitostarkastukset ovat jääneet lopulta tekemättä. Myös vakinaisten viranhaltijoiden pitkien virkavapaiden aikana on tiedonkulku sijaisen valvontavelvoitteesta jäänyt paikoin epäselväksi. Lisäksi sijaisen kynnys lähteä suorittamaan laitostarkastusta voi olla melko korkea, mikäli tämän kaltaisia tehtäviä ei ole aiemmin tehnyt.

Asetuksen (EY) N:o 1576/2007 mukaan teknisessä laitoksessa, jossa biodieselin valmistuksen raaka-aineena käytetään luokan 1 renderöityä rasvaa, on kahden ensimmäisen vuoden aikana suoritettava virallista valvontaa kuukausittain. Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella on yksi tällainen laitos. Päätös luokan 1 rasvo-

jen käytöstä tehtiin toukokuussa 2009 ja virallinen valvonta käynnistyi kesäkuussa 2009. Tarkastukset ovat jatkuneet säännöllisinä vuoden 2010 aikana.

Kunnan- ja läänineläinlääkäreille kuuluva muu sivutuotevalvonta

Sivutuotteiden hautaamalla hävittämisen valvonta ja valvonnan toteutuminen

Kokonaisten nautojen, lampaiden ja vuohien raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden, teurastuspaikoista, pienimuotoisista leikkaamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 teurassivutuotteiden sekä tiettyjen muiden MMMa 1374/2004 4 §:n mukaisten sivutuotteiden hautaaminen on sallittu ns. syrjäisillä alueilla. Toimijan on etukäteen ilmoitettava paikalliselle kunnaneläinlääkärille hautausaikeesta. Kunnaneläinlääkärin on valvottava alueellaan, että hän saa edellä mainitut ilmoitukset. Tarvittaessa kunnaneläinlääkärin on valvottava toimijoiden hautauksista pitämää kirjanpitoa ja tarkistettava haudattava sivutuote, hautauspaikka ja käytettävät välineet saamiensa ilmoitusten perusteella. Kunnaneläinlääkärin on pidettävä luetteloa ilmoituksista ja lähetettävä niistä yhteenveto tiedoksi läänineläinlääkärille vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Läänineläinlääkärin on valvottava, että sivutuotteita haudataan vain syrjäisillä alueilla. Koosteet kuntien vuosiyhteenvetoista toimitetaan alehallintovirastoista Eviiraan helmikuun loppuun mennessä.

Valvonnan toteutuminen

Aluehallintovirastojen Eviralle toimittamien yhteenvetojen mukaan raatojen hautauksista oli raportoitu yhteensä 54 kunnasta. Kotiteurastuksien sivutuotteiden hautauksista oli ilmoitettu 87 kunnan alueelta. Teurastuspaikoista, pienimuotoisista leikkaamoista, poroteurastamoista ja -leikkaamoista peräisin olevien sivutuotteiden hautauksista oli ilmoitettu 11 kunnan alueelta. Kala- ja raputuotteita valmistavista laitoksista peräsin olevia sivutuotteita ilmoitettiin haudatuiksi kolmen kunnan alueelta.

Tilalla kuolleita nautoja oli yhteenvetojen mukaan ilmoitettu haudatuiksi yhteensä noin 800 kpl. Näistä keräilyalueella tapahtuneita hautauksia oli ilmoitettu noin 160 ja syrjäisellä alueella noin 640. Verrattaessa ilmoitusten määrää nautarekisterin tietoihin syrjäisellä alueella haudatuksi ilmoitettujen nautojen määrään (3777 kpl) on todettava, että hautauksista ilmoitetaan säännöstenmukaisesti vain noin 16 %.

Tapauksissa, joissa nauta on ilmoitettu haudatuksi keräilyalueella, on joidenkin kuntien alueella huomautettu toimijalle virheellisestä toiminnasta kirjallisesti tai puhelimitse. Yhteydenottojen perusteella tiloilla on edelleen väärää tietoa siitä, että nuoria nautoja saisi haudata. Muutama tila kertoi saaneensa luvan hautaamiseen kunnaneläinlääkäriltä. Tehtyjen selvitysten perusteella väittämät eivät pitäneet paikkaansa. Oulun alueella on tehty tarkastuksia kuolleiden nautojen hautauspaikkoihin. Karhujen asuttamilla alueilla ongelmaksi hautaamisissa muodostuu se, että karhut pyrkivät kavaamaan raadot ylös.

Hautausilmoituksia kuolleista lampaista tehtiin vain 15 kpl, joista neljä oli haudattu keräilyalueella. Lammas- ja vuohirekisterin mukaan tilalla kuolleita ja lopetettuja eläimiä haudattiin koko maassa kuitenkin 1962 kpl. Erottelua syrjäisellä ja keräilyalueella tapahtuneista hautauksista ei vuoden 2010 osalta ole saatavilla.

Haudatuksi ilmoitettiin teurassivutuotteet 180 naudasta. Osa tuottajista ilmoitti haudatut sivutuotteet kiloina (noin 40 000 kg).

Teurastuspaikoista ja pienimuotoisista leikkaamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 teurassivutuotteiden hautaamisista ilmoitettiin kuuden kunnan alueella, joista kolmessa tapauksessa hautaus oli tapahtunut keräilyalueella. Haudattujen sivutuotteiden määräksi ilmoitettiin yhteensä noin 30 000 kg. Kala-alanlaitosten sivutuotteiden hau-

taamisesta tehtiin ilmoitus kolmen kunnan alueelta, haudatun määrän ollessa yhteensä noin 8000 kg. Poroteurastamoiden ja leikkaamoiden sivutuotteiden hautaamisesta ilmoitettiin neljässä kunnassa (noin 27 000 kg).

Edellä esitettyjen lukujen valossa näyttää yleisesti ottaen siltä, että vain murto-osa sivutuotteiden hautaamisesta ilmoitetaan kunnaneläinlääkärille. Ilmeisesti kunnaneläinlääkärit eivät kiinnitä riittävästi huomioita alueellaan tehtäviin raatojen tai muiden sivutuotteiden hautaamisiin ja niiden ilmoittamatta jättämiseen. Myöskään asetuksissa määrättyjä vuosiyhteenvetojen toimittamisen aikarajoja aluehallintovirastoihin ei monin paikoin noudateta. Lisäksi vaikuttaisi siltä, etteivät kaikki aluehallintovirastot riittävästi seuraa ja koordinoi kunnaneläinlääkäreiden valvontavelvoitetta ja raportointia säädettyjen aikarajojen puitteissa.

Käsitlemättömien sivutuotteiden käyttö eräiden eläinten ruokintaan - valvonta ja sen toteutuminen

Toimijan on tehtävä aloitusilmoitus käsitlemättömien sivutuotteiden käytöstä sivutuoteasetuksen 23 artiklan mukaisten eläinten ruokintaan sen alueen kunnaneläinlääkärille, jonka alueella sivutuotteita tullaan käyttämään. Kun kyseessä on luonnonvaraisten eläinten ruokinta (haaskakäyttö), aloitusilmoitus on tehtävä vuosittain. Kunnaneläinlääkäreillä on ollut mahdollisuus syöttää aloitusilmoituksen tiedot 20.10.2010 alkaen eläinten pitopaikkarekisterin osana toimivaan haaskarekisteriin. Lisäksi luonnoneläinten ruokinnan osalta jokaisesta käyttökerrasta on ilmoitettava sivutuotteiden keräyskunnan ja käyttökunnan kunnaneläinlääkärille ennen kuin sivutuotteita viedään haaskapaikoille. Kunnaneläinlääkärin tulee kieltää sivutuotteiden käyttö, mikäli aineksessa on tautiriski tai lääkejäämiä. Kunnaneläinlääkärin, jonka alueelta sivutuotteet kerätään, on tarvittaessa tarkastettava sivutuotteet ennen niiden käyttöä. Kunnaneläinlääkärin tulee lisäksi tehdä tarpeen mukaan tarkastuskäyntejä paikkoihin, joissa sivutuotteita käytetään. Valvontaviranomaisella on lisäksi velvollisuus seurata alueen karhun kaatolupien käyttöä, jotta luokan 2 ainesta ei käytetä ruokinnassa karhun metsästyksen ollessa käynnissä alueella. Viimeksi mainittu velvoite sekä lääkejäämiä sisältävien raatojen käyttökielto tuli voimaan 26.6.2009 (MMM 434/2009).

Valvonnan toteutuminen

Aluehallintovirastojen vuosiyhteenvetojen mukaan luonnonvaraisten eläinten ruokintaa harjoitetaan 49 kunnan alueella ja haaskapaikkoja on aloitusilmoitusten perusteella yhteensä noin 95 kpl. Eniten haaskapaikkoja on Joensuun ja Oulun toimialueilla. Valtaosa (77 kpl) haaskapaikoista on toiminnassa karhujen kuvausta ja katselua varten. Ammattimainen ja suurimuotoinen luontokuvaus ja katselutoiminta on keskittynyt itäiseen Suomeen.

Pääasiallisena houkuttimena haaskoilla käytetään sian raatoja ja kalaperäistä ainesta, mutta myös porojen ja hevosten raatoja ilmoitettiin käytetyksi. Yhtään lääkityksiin tai tauteihin liittyvää kieltoa käyttää tilalta peräisin olevaa sian raatoa haaskaruokinnassa ei ole ilmoitettu. Sen sijaan yhden haaskapaikan perustaminen on evätty Itä-Suomen aluehallintoviraston alueella, koska haaskapaikka sijaitisi liian lähellä asutusta.

Haaskapaikkojen tarkastukset keskittyvät itäiseen Suomeen, jossa valtaosa haaskan ammattimaisesta pidosta tapahtuu. Haaskapaikoille tehtiin eniten tarkastuksia Oulun alueella, jossa haaskoja on tarkastettu 24 kpl eli 50 % haaskapaikoista. Näissä tarkastuksissa toiminta todettiin pääasiassa asianmukaiseksi. Tarkastusten yhteydessä toimijoita muistutettiin haaskapaikan siivoamisesta sekä luokkaan 2 kuuluvan aineksen käyttökiellosta ruokinnassa karhunmetsästyksen aikana.

BSE-näytteenotto luokan 1 käsittelylaitoksessa, valvonta ja sen toteutuminen

Luokan 1 käsittelylaitosta valvovan kunnaneläinlääkäri on huolehdittava, että kaikista laitokseen toimitetuista yli 48 kk ikäisistä itsestään kuolleista tai lopetetuista nautaeläimistä ja yli 18 kk ikäisistä lampaista ja vuohista lähetetään näyte Eviraan tutkittavaksi. Kunnaneläinlääkäri vastaa näytteenoton säännöstenmukaisuudesta ja luotettavuudesta. Fyysisen näytteenoton suorittavat hänen kouluttamansa laitoksen työntekijät. Kunnaneläinlääkäri raportoi kuukausittain Eviraan suorittamistaan valvontakäynneistä, otetuista näytemääristä, sekä tapauksista, joissa näytettä ei jostain syystä saatu.

Käsittelylaitokseen tuli vuonna 2010 laitosta valvovan eläinlääkäriin kuukausiraporttien mukaan 12 340 kpl yli 48 kk ikäistä nautaa. Näyte saatiin otettua n. 95 %:sta raatoja. Loput raadoista olivat pääosin pahoin tulipaloissa tuhoutuneita tai eläinsuojelutapausten yhteydessä löydettyjä pilaantuneita raatoja. Kesäaikana oli myös pahoin pilaantuneita raatoja, joista näytettä ei pystytty ottamaan. Eviran tutkimuslaboratorioissa ilmeni, että lähetetyistä näytteistä 56 oli otettu alaikäisistä naudoista. Tutkimuskelvottomia näytteitä oli 59 kpl. TSE-testi saatiin näin ollen tehtyä 94 prosentille Honkajoelle päätyneistä yli 48 kk ikäisistä naudoista.

Yli 18 kk ikäisten lampaiden ja vuohien raatoja tuli käsittelylaitokseen valvovan eläinlääkäriin kuukausiraportin mukaan 1217 kpl. Näyte saatiin otettua 1117 raadosta eli 92 %:sta. Eviraan tulleista näytteistä tutkimuskelpoisia oli 1111 kpl. Tutkittua saatiin näin ollen 91 % Honkajoelle saapuneista yli 18 kk ikäisten lampaiden ja vuohien raadoista.

BSE-näytteenotto kotiteurastuksien yhteydessä, valvonta ja sen toteutuminen

Jokainen yli 48 kuukauden ikäinen kotiteurastettu nautaeläin on tutkittava BSE-taudin varalta. Näyte teurastettavasta eläimestä lähetetään Eviraan tutkittavaksi. Vastaus tutkimustuloksesta lähetetään omistajalle ja tiedoksi kunnaneläinlääkärille

Nautarekisterin tietojen perusteella kotitarpeisiin teurastetuista naudoista yli 48 kk ikäisiä oli 1089 kpl. Näistä toimitettiin BSE-näyte tutkittavaksi 475 eläimen osalta eli yli puolet toimijanomaan käyttöön teurastetuista naudoista jäi testaamatta BSE-taudin varalta.

2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS**2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi****Laitosvalvonta**

Kunnaneläinlääkäreille kuuluvien laitosten tarkastukset tehdään tarkastuskertomuspohjan avulla. Sivutuotealan laitosten valvontakäynneillä havaitut säännöstenvastaisuudet on jaoteltu kolmeen kategoriaan niistä eläinten ja ihmisten terveydelle aiheutuvan riskin perusteella. Kahden korkeimpaan luokkaan (1 ja 2) arvioidun puutteen osalta valvontaviranomainen asettaa toimijalle määräajan, jonka kuluessa puute on korjattava. Viranomaisen ilmoittaa myös ajankohdan, jolloin korjaavan toimenpiteen suorittaminen tarkastetaan. Laitostarkastusten yhteydessä todetut säännöstenvastaisuudet ja niiden yleisyys on koottuna seuraavaan taulukoon.

Taulukko 3. Kunnaneläinlääkäreiden laitostarkastuksissa toteamat säännöstenvastaisuudet ja niiden yleisyys

säännöstenvastaisuus	riskiluokka	yleisyys, kpl
kaupalliset asiakirjat ja kuljetusmerkinnät (TR), (TE)	2	6
rehuraaka-aineet (TR)	2	1
rehun valmistus (TR)	2	2
rehuraaka-aineen ja rehun säilytys (TR)	2	3
yleinen hygienia (TR), (TE)	3	5
	1	1
kirjanpito (TR), (TE), (PO)	2	7
	3	13
polttolämpötilan todentaminen (PO)	2	7

(TR) tilarehustamo, (TE) tekninen laitos, (PO) poltto/rinnakkaispolttolaitos

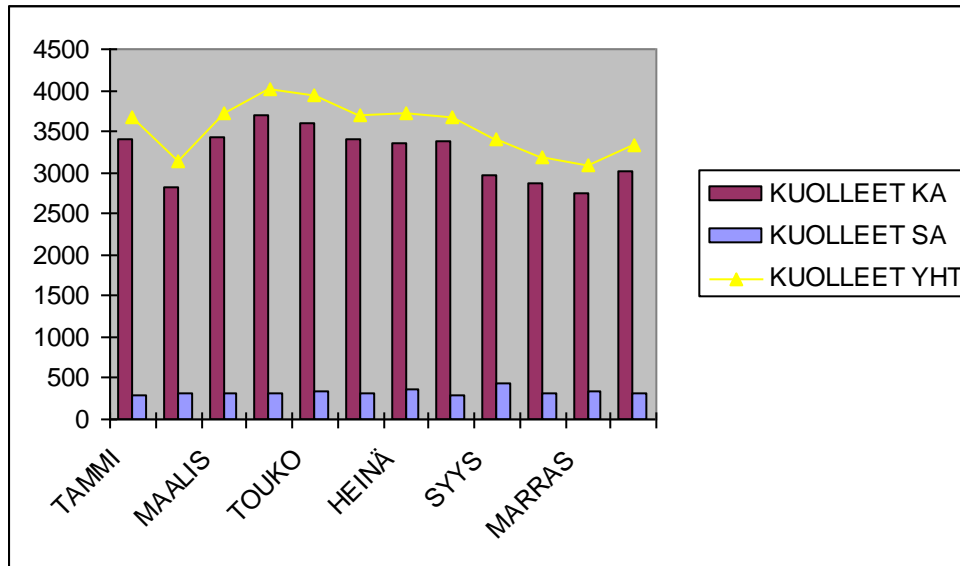
Säännöstenvastaisuuksia kirjattiin yhteensä noin 50 kappaletta. Valtaosa oli luokkaan 2 kuuluvaksi todettuja puutteita eli kyseessä oli asetusten vastainen toiminta, joka ei kuitenkaan aiheuttanut välitöntä vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle. Edellisvuoden tapaan puutteita ilmeni kaupallisissa asiakirjoissa ja kuljetusmerkinnöissä, kirjanpidoissa sekä yleisessä hygieniassa. Polttolaitoksien laitteiden polttolämpötilan todentamisessa oli paikoin vaikeuksia, koska laitteissa ei pääosin ole lämpömittaria. Toimijoille annetut määräajat puutteen korjaamiseksi vaihtelivat muutamasta kuukaudesta seuraavaan vuositarkastukseen.

Läänineläinlääkäreiden tekemissä tarkastuksissa väliasteenlaitoksissa todettiin puutteita tai päivittämisen tarpeita omavalvonnan kuvauksissa. Muutamassa tapauksessa myös kuljetusasiakirjoissa ja tilojen puhdistuksessa oli puutteita. Pieneläinkrematorioiden osalta todetut puutteet liittyivät pääasiassa laitoksien yleisiin kirjanpitovaatimuksiin mm. suoritetuista puhdistuksista, tuhoeläintorjunnoista ja yhteistuhkauksen polttojätteen hävittämisestä.

Sivutuotteiden hävittäminen

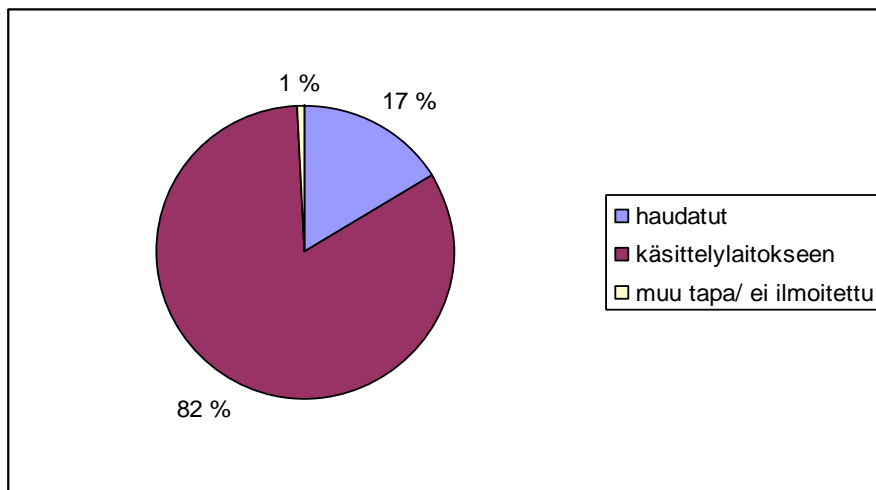
Kuolleet naudat

Koko maassa tiloilla kuoli tai lopetettiin nautarekisterin mukaan yhteensä 42 610 nauttaa, mikä on jonkin verran enemmän kuin edellisenä vuonna. Näistä 38 663 kuoli keräilyalueella (90,7 %). Eniten nautoja kuoli ja lopetettiin huhtikuussa (4011 kpl) ja vähiten marraskuussa (3096 kpl).

Kuva 1. Nautojen kuolleisuus eri kuukausina keräilyalueella (KA), syrjäisellä alueella (SA) ja yhteensä v. 2010

Syrjäisellä alueella kuolleista nautoista hävitettiin 96 % (3777 kpl) haudamalla. Keräilyalueella raadoista hävitettiin käsittelylaitokseen toimittamalla n 93 % (35 743 kpl), haudamalla n. 7 % (2545 kpl) ja muilla tavoin alle 1 % (375 kpl). Viimeksi mainituissa tapauksissa hävitystapaa ei oltu kerrottu, hävitystavaksi oli kirjattu ”muu” tai raadot oli ilmoitettu hävitetyiksi polttamalla. Seuraavasta kuvasta käy ilmi, että koko Suomen kaikista kuolleista nautoista vuonna 2010 82 % päätyy käsittelylaitokseen ja 17 % maahan haudatuiksi.

Kuva 2. Kuolleiden nautojen hävitystavat.

Säännöstenvastaisesti haudattuja nautojen määrä on vähentynyt kiitettävästi vuosi vuodelta. Seuraavassa taulukossa on esitetty kerättyjen ja haudattujen nautojen määrät keräilyalueella nautarekisterin mukaan vuosilta 2007 – 2010.

Taulukko 4. Tiloilla kuolleet ja lopetetut naudat ja niiden hävittäminen keräilyalueella 2007- 2010

vuosi	kuolleita	kerättyjä	haudattuja
2007	38 809	29 091 (75 %)	5685 (15 %)
2008	35 221	30 759 (87 %)	3666 (10 %)
2009	35 015	31 648 (90 %)	2856 (8 %)
2010	38 663	35 743 (93 %)	2545 (7 %)

Säännöstenvastaisesti haudattujen nautojen määrät keräilyalueella ovat vähentyneet kaikkien aluehallintovirastojen alueella. Seuraavassa taulukossa on nautarekisterin tietojen perustella keräilyalueella ja syrjäisellä alueella haudatuksi ilmoitettujen raatojen määrät lääninhallitusten alueilla vuosina 2007 - 2009 ja vuoden 2010 osalta aluehallintovirastojen alueilla

Taulukko 5. Hautaamalla hävitetyt kuolleet naudat 2007 - 2010.

lääni/avi	haudatut naudat			
	2007	2008	2009	2010
ESLH/ ESAVI*	703	409	351	296
LSAVI*				162
LSLH/LSSAVI*	2553	1737	1345	1177
ISLH/ISAVI*	1354	885	709	566
OULU 1/PSAVI 1*	1075	618	451	344
OULU 2/PSAVI 2	913	930	1400	1132
LAVI	1554	1657	1791	2252
ÅLAND	360	352	366	393
YHTEENSÄ	10519	8596	6413	6322

*keräilyalue

Kuolleet lampaat ja vuohet

Lammas-vuohirekisteristä ei toistaiseksi saada eroteltua tapahtumia syrjäisellä ja keräilyalueella, joten seuraavat luvut koskevat koko maata. Edellä mainitun rekisterin mukaan tiloilla kuolleita ja lopetettuja lampaita oli koko maassa 6115 kpl. Näistä hävitystapa oli ilmoitettu 6063 tapauksessa. Raadoista oli toimitettu käsittelylaitokseen 3245 kpl (53,5 %), haudattu 1962 kpl (32,0 %), poltettu 224 kpl (3,7 %) ja hävitetty muilla tavoin 632 kpl (10,4 %). Vuoden 2008 ja 2009 vastaavat luvut on esitetty seuraavassa taulukossa.

Taulukko 6. Lampaiden ja vuohtien hävitystavat

vuosi	kuolleet ja lopetetut, kpl	hävitystapa ilmoitettu, kpl	hävitystapa			
			käsittelylaitos	hautaus	poltto	muu
2008	4269	4012	2344 58,00 %	1329 34,00 %	105 2,60 %	234 5,80 %
2009	5096	4923	2690 54,60 %	1725 35,00 %	151 3,10 %	357 7,30 %
2010	6115	6063	3245 53,50 %	1962 32,00 %	224 3,70 %	632 10,40 %

Kuolleet siat, siipikarja ja turkiseläimet

Sikojen ja siipikarjan raatoja tuli keräilyn kautta Honkajoki Oy:lle ja Findest Protein Oy:lle yhteensä 7,1 milj. kg. Vuonna 2009 ja 2008 vastaanotetut määrät olivat 6,3 milj. kg ja 6,2 milj. kg eli kerätty määrä vuonna 2010 oli lähes miljoona kiloa suurempi kuin edellisinä vuosina. Haudattujen sian raatojen määristä tai muista hävitystavoista ei ole saatavilla tietoa. Käsiteltyjen turkiseläinten ruhojen määrä oli sen sijaan vähentynyt edellisestä vuodesta. Minkin ruhoja käsiteltiin Honkajoen käsittelylaitoksilla 1837 tn (vuonna 2009 2126,54 tn) ja ketun ruhoja 268 tn (vuonna 2009 951,40 tn.)

Ilmoitukset kunnaneläinlääkäreille

Verrattaessa kunnaneläinlääkäreille tehtyjen hautausilmoitusten määrää nautarekisterin tietoihin on todettava, että hautauksista ilmoitetaan säännöstenmukaisesti vain

noin 16 %. Muiden märehittäjien osalta ilmoitusaktiivisuus on vielä alhaisempi ja on laskenut vuodesta 2009. Toisaalta toimijat eivät vielä käytä lammis- ja vuohirekisteriä yhtä aktiivisesti kuin nautasektorilla, joten luvut eivät kerro kattavasti eläinten poisto- ja hävitystavoista. Toimijat eivät myöskään ilmoita muiden sivutuotteiden hävityksestä kuin murto-osassa tapauksia.

Haaskatoiminnan aloitusilmoitusten teon perustella haaskapito on vähentynyt edellisestä vuodesta. Toimijat olivat tehneet 95 ilmoitusta haaskakäytön aloittamisesta, kun edellisenä vuonna ilmoituksia oli tehty 109. Pienpetojen pyyntiin tarkoitettuja haaskapaikkoja oli ilmoitettu noin 40 kpl, mikä ei todennäköisesti vastaa todellisuutta. Käyttöilmoituksia tekevät pääsääntöisesti vain suuret kaupalliset toimijat.

2.2 Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi

2.2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen

Laitosvalvonta

Tarkastetuissa laitoksissa todettujen säännöstenvastaisuuksien määrä oli edellisvuotta suurempi. Vuonna 2009 tarkastusten yhteydessä annetuista kehotuksista huolimatta puutteita ilmeni edelleen kaupallisissa asiakirjoissa ja kirjanpidoissa.

Polttolaitosten kohdalla puutteet kohdistuivat hygienia- ja laatuvalvontaan liittyviin kirjanpitoihin sekä polttolämpötilan todentamiseen. Tilakohtaiset polttolaitokset ovat valtaosin valmiina ostettuja laitteita, joissa ei ole lämpömittaria todentamaan vaadittua 850 °C polttolämpötilan toteutumista. Laitehankinnan yhteydessä valmistaja kuitenkin usein antaa kirjallisen todistuksen siitä, että laite saavuttaa vaadittavan lämpötilan ja tämän on katsottu riittäväksi todisteeksi laitteen ensimmäisenä käyttövuotena. Myöhemmin toimijan on kuitenkin varmennettava laitteen polttolämpötila hankkimalla lämpömittari tai mittautettava lämpötila. Tämä vaatimuksen ovat toimijat ja valvontaviranomaiset kokeneet vaikeaksi toteuttaa käytännössä ja tarkastuksissa on havaittavissa hajontaa tämän vaatimuksen valvonnoissa. Asiasta on oltu yhteydessä laitevalmistajiin ja esitetty lämpömittarin lisäämistä laitteen vakiovarusteeksi. Lämpötilakysymys on noussut voimakkaasti esiin, koska tarkastettavien polttolaitosten määrä on noussut vuodesta 2009 lähes kolmellakymmenellä.

Sivutuotteiden hävittäminen

Hautauksen ilmoitusaktiivisuus vaihtelee eri kunnissa eivätkä viranomaiset valvo kaikissa kunnissa yhtä tarkasti ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä. Syynä lienee sekä viranomaisten että toimijoiden taholta ainakin osittain ilmoitusmenettelyn tarkoituksenmukaisuuden kyseenalaistaminen. Näin on etenkin syrjäisellä alueella tapahtuvien märehittäjien raatojen hävittämisen kohdalla, sillä tuottajat joutuvat ilmoittamaan hautauksista kahteen kertaan: kunnaneläinlääkärille ja eläinrekisteriin. Hautausilmoitusten tuomaa lisäarvoa valvonnalle verrattuna sen kaikilla valvonnan tasoilla aiheuttamaan resurssien käyttöön tulisi arvioida. Sivutuoteasetuksen viranomaisilta edellyttämä sivutuotteiden hävittämisen valvonta voitaisiin pitkälti toteuttaa pelkästään hyödyntämällä nautarekisteriä ja jatkossa myös lammis- ja vuohirekisteristä saatuja hävitystapatieitoja.

Raatojen hinnat muuttuivat 3.10.2010. Nautojen osalta valtion tuen määrän lasku 53 %:sta 50 %:iin ei vaikuttanut nautojen raatojen hävityksen volyymin heikentävästi. Nautojen kohdalla keräily on ilmeisesti jo niin vakiintunut raatojen hävitystapa, että tapahtuneella hinnankorotuksella ei ollut merkitystä. Säännöstenvastaisesti haudattujen nautien raatojen määrä on laskenut kiittävästi vuodesta 2007. Määrän lasku

on kuitenkin hidastunut. On todennäköistä, että ilman oikeasuhteisista seuraamuksista annettua lainsäädäntöä määrää ei tulla saamaan pienenevään nykyisestä 7 prosentista.

Sikoja ja siipikarjaa hävitettiin raatokeräilyn kautta yhteensä lähes miljoona kiloa enemmän kuin vuonna 2009. Tämä johtuneen raatokeräilyn hintojen valtion osuuden noususta 40:ta 50 prosenttiin. Koska valtaosa kuolleen siipikarjan hävittämisestä tapahtuu polttamalla tilakohtaisissa polttolaitoksissa tai toimittamalla raadot turkiseläinten rehun valmistukseen, raatokeräilyn kasvu on aiheutunut pääasiassa kuolleiden sikojen keräilyn lisääntymisestä.

Lampaiden ja vuohien osalta raatokeräily muuttui vuonna 2010 tuottajille maksulliseksi. Tuottajan osuuden nousu 25 prosenttiin vähensi odotetusti lampaiden ja vuohien toimittamista raatokeräilyn kautta käsittelylaitokseen. Yllättäen hautausten määrä ei kuitenkaan noussut, vaan kääntyi laskuun. Sen sijaan raatojen polttaminen lisääntyi, mikä ei ole säännöstenmukaista, sillä märehittäjien polttoon hyväksytyjä polttolaitoksia ei ole tullut Eviran tietoon ainuttakaan. Lisäksi muut, tarkemmin eriteltävissä olevat tavat hävittää edellä mainittuja raatoja on lisääntynyt selvästi. Niistä yleisin lienee koirien ruuaksi käyttäminen.

Turkiseläinten käsittelymäärien väheneminen käsittelylaitoksessa johtuneen muun muassa siitä, että minkin ruhoja viedään Puolaan nahoitettavaksi entistä enemmän. Minkin tuotanto on myös laskenut jonkin verran. Kettujen ruhoja on toimitettu entistä enemmän muihin luokan 2 käsittelylaitoksiin, joissa lopputuotetta ei kuivata jauheeksi.

Käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö

Käyttö- ja aloitusilmoitusten tekemisen vähäisyys sivutuotteiden haaskakäytössä johtuneen siitä, että haaska sijaitsee usein toimijan omalla maalla ja haaskaksi viedään pieniä määriä omalta tilalta peräisin olevaa ainesta. Näissä tapauksissa käyttöilmoitusten tekoa ei nähdä mielekkäänä. Luontokuvaus- ja katseluun tarkoitettu haaskojen pito on usein ammattimaista liiketoimintaa, jolloin määräysten ja säädösten noudattamiseen suhtaudutaan tarkemmin. Käyttöilmoitusten teossa oli kuitenkin tälläkin sektorilla puutteita. Ilmoitusaktiivisuus vaihtelee eri kunnissa eivätkä viranomaiset valvo kaikissa kunnissa yhtä tarkasti ilmoitusvelvollisuuden täyttymistä.

Haaskanpitoon liittyvät viranomaistarkastuksia ei tehty muualla kuin Kainuun alueella. Syyt lienevät samat kuin laitostarkastusten puutteellisuuksien kohdalla.

2.2.2 Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne

Laitostarkastukset

Viranomaisvalvonnan toteutumattomuus asetusten määräämällä tasolla johtaa siihen, etteivät toimijat saa palautetta eivätkä neuvontaa toimintansa parantamiseksi. Asetusten vastainen toiminta voi näin ollen jatkua pitkään, jolloin riski aiheuttaa vaaraa ihmisten ja eläinten terveydelle, rehuketjun turvallisuudelle, elintarvikeketjulle ja ympäristölle kasvaa.

Tehdyissä laitostarkastuksissa edelleen havaitut puutteet kuljetusaisakirjoissa ja kirjanpidoissa johtavat sivutuotteiden jäljitettävyyden heikkenemiseen. Puutteet yleisessä hygienian tasossa ja sivutuotteiden säilytyksessä muodostavat riskin etenkin rehuksi päätyvien sivutuotteiden kohdalla.

Sivutuotteiden hävittäminen

Kokonaisten naudan raatojen sekä kotiteurastuksen sivutuotteiden hautaaminen eläintiheällä keräilyalueella sisältää riskin ihmisten ja eläinten terveydelle sekä ympäristölle. Hautauspaikan väärä sijainti, valvonnan puute sekä liian lähelle pintaa tapahtuva hautaaminen voivat aiheuttaa mahdollisen taudin leviämisen tai tarttumisen hyönteisten tai muiden eläinten välityksellä. Lisäksi riskinä on pohjaveden saastuminen. BSE:n/ TSE:n tarttuvuuden vähenemisestä hautaamisen jälkeen on hyvin vähän tietoa.

Oletuksen mukaan kolmen vuoden aikana haudatun aineksen häviäminen on 98 prosenttista, mutta aineksen hajoamisnopeus voi vaihdella hautaamisen jälkeen hyvinkin paljon hautauspaikan olosuhteiden mukaan. Metsään jätettyjen sivutuotteiden osalta ovat edellä mainitut riskit moninkertaiset.

Käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö

Käsittelemättömien sivutuotteiden käytön osalta aloitus- ja käyttöilmoitusten tekemättä jättäminen vähentää kunnaneläinlääkäriin mahdollisuuksia tarkastaa luonnoneläinten ruokintaan aiottu paikka, toimintatavat ja käytettävät sivutuotteet. Tämä on ongelmallista etenkin ammattimaisessa haaskanpidossa, jossa käytettävien sivutuotteiden määrä voi olla hyvinkin suuri ja ne ovat alkuperältään useasta eri paikasta. Tällöin on mahdollista, että haaskakäyttöön päätyy materiaalia, jossa on lääkejäämiä tai eläintaudin leviämisen riski. Toisaalta kunnaneläinlääkäriin tekemät tarkastukset ovat pitkälti keskittyneet alueille, joilla haaskatoiminta on runsasta ja jossa käytettyjen sivutuotteiden määrä on suurinta. Näin ollen voidaan katsoa, että valvonta on kohdistunut riskiperusteisesti oikein.

Ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on paitsi sivutuotteiden loppukäytön valvonta, mutta myös sivutuotteen alkuperäpaikan eli käytännössä sikatilan tai kala-alanlaitoksen toiminnan valvonta niissä syntyneiden sivutuotteiden osalta. Näin olen myös sivutuotteiden säännöstenvastaisen käytön aiheuttamat riskit sivutuotteen syntypaikalla kasvavat.

2.2.3 Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt

Toimijoiden säännöstenvastainen toiminta johtuu osittain tiedon puutteesta. Osittain on kuitenkin kyse tietoisesta säädösten rikkomisesta. Tehokkaiden ja oikeasuhteisten seuraamusten puute kannustaa toimijoita säännöstenvastaiseen toimintaan.

Sivutuotteita pidetään ehkä edelleenkin sekä toimijoiden että valvontaviranomaisten taholta vanhanaikaisesti jätteinä, joiden käytön ja hävittämisen kontrolloinnin tai valvonnan merkitystä ei ymmärretä. Toimijoille säännösten noudattaminen aiheuttaa usein kustannuksia. Valvontaviranomaisten resurssit ovat usein alimitoitettuja sivutuotevalvonnan osalta. Vuoden aikana tehtävien lakisääteisten laitosvalvontojen määrä on kuitenkin tiedossa jo edellisellä vuonna, joten sivutuotevalvonnan määrä on tältä osin hyvin ennakoitavassa etukäteen.

3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Auditointeja ei sivutuotevalvonnan alueella ole tehty vuonna 2010.

Lokakuussa 2011 Suomessa on FVO:n suorittama sivutuotetarkastus. Siitä saatava palaute huomioidaan seuraavan vuoden sivutuotevalvontojen suunnittelussa, ohjauksessa ja valittavissa painopistealueissa.

4 KORJAAVAT TOIMENPITEET (TOIMET TEHOKKUUDEN VARMISTAMISEKSI)

4.1 Toimijoille annetut seuraamukset ja korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Laitoshyväksynät ja valvonnat

Kahden koirienpitäjän hyväksyntähakemus tilarehustamoksi hylättiin, koska toiminta ei ollut asetuksen tarkoittamaa tilarehustamotoimintaa.

Korjaavien toimenpiteiden toteuttamiselle oli annettu edellisvuotta enemmän määräaikoja ja sovittu uusintatarkastuksia korjaavien toimenpiteiden toteuttamisen varmistamiseksi.

Sivutuotteiden hautaaminen ja kotiteurastusten määrä

Kunnaneläinlääkärit ovat aluehallintovirastoista saatujen tietojen mukaan entistä aktiivisemmin olleet yhteydessä tiloihin, joiden tiedetään nautarekisterin tietojen perusteella haudanneen nautoja. Eviralle saatettiin tiedoksi eläinsuojelutarkastuksen yhteydessä ilmennyt tapaus, jossa kuolleita kanoja oli haudattu maahan keräilyalueella ja toimitettu lisäksi hävitetty sekajätteen mukana. Aluehallintovirasto antoi toimijalle määrärauksen hävittää raadot jatkossa säännöstenmukaisesti.

Kahdessa tapauksessa on aluehallintovirasto tehnyt poliisille tutkintapyynnön kohtuuttoman suurista kotiteurastusmääristä tilalla. Kyseessä on ollut useiden kymmenten nautojen teurastus vuodessa. Tapaukset ovat syyttäjällä ja veroviranomaisella käsittelyssä.

Käsitlemättömien sivutuotteiden käyttö

Kahdesta haaskatoimijasta tehtiin esitutkintapyyntö poliisille märehittäjien käytöstä ruokinnassa, haaskatoiminnan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä sekä yleisestä siivottomuudesta.

4.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Laitoshyväksymisten ja valvontojen helpottamiseksi ja yhdenmukaistamiseksi laadittuja tarkastuskertomuspohjia kunnaneläinlääkäreille kuuluvien tilakohtaisten pienen kapasiteetin polttolaitosten ja teknisten laitosten tarkastuksia varten on täsmennetty.

Valvontojen loppuunsaattamista on painotettu voimakkaasti valvontaviranomaisille järjestetyissä koulutustilaisuuksissa ja ohjeistuksissa, mikä on nähtävissä vuoden 2010 tarkastuksissa. Evira tulee seuraamaan korjauskehotusten toteutumisen valvontaa.

Vuoden 2010 EHO¹-hankkeena oli tehostaa kunnaneläinlääkäreiden sivutuotelaitoksiin kohdentamaa valvontaa ja aktivoida kunnaneläinlääkärit suorittamaan säädösten mukaiset tarkastukset. Läänineläinlääkärit kirjasivat ja analysoivat vuoden lopulla tehtyjen tarkastusten määrän ja tulokset ja toimittivat yhteenvedon Eviraan. Evira kokoaa tulokset koko maan tasolla.

¹ valtakunnallinen ohjelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista

Valvontaviranomaisten hautausvalvontavelvoitteen avuksi aluehallintovirastoihin toimitettuja kunta-, toimija- ja eläinkohtaisia listauksia tiloilla kuolleista ja lopetetuista nautoista ja niiden hävitystavoista on selkeytetty ja yksinkertaistettu edellisvuodelta saatujen kommenttien perusteella.

Nautarekisteristä ja lammas-vuohirekisteristä saatavia raportteja tullaan edelleen kehittämään valvonnan tarpeisiin paremmin sopiviksi.

Toukokuun alusta 2010 voimaan tullut laki eläintunnistusjärjestelmästä (238/2010) edellyttää, että haaskaruokintapaikasta vastuussa oleva toimija ilmoittaa haaskaruokintapaikkarekisteriin tiedot mm. haaskaruokinnan aloittamisesta ja lopettamisesta, haaskaruokintapaikan sijainnista, eläimistä peräisin olevan sivutuotteen lajista tai laadusta sekä keräilyalueesta tai -paikasta. Haaskaruokintapaikkarekisteri on osa eläinten pitopaikkarekisteriä ja se otettiin käyttöön 20.10.2010. Maaliskuuhun 2011 mennessä noin 50 kunnaneläinlääkärinä oli hakenut käyttöoikeudet rekisterin käyttäjiksi ja rekisteriin oli tallennettu 22 haaskapaikkaa. Haaskapaikkojen rekisteröinti ja siitä saatavat raportit helpottavat ja tehostavat haaskakäytön valvontaa. Ajantasainen tieto koko maan haaskapaikoista on viranomaisten nähtävissä rekisteristä.

Valvontaviranomaisten usein liian pieneksi mitoitama resurssien määrä sivutuotevalvontaan rajoittaa valvonnan toteutumista. Jatkossa tilanne helpottunee uuden EHO:n myötä. Ohjelmalla pyritään muun muassa varmistamaan, että toimijat varaavat riittävät henkilö- ym. resurssit valvontatehtäviin. Parantuneen suunnitelmallisuuden myötä olisi toivottavaa, että keskittämällä valvontatehtäviä esimerkiksi laitostyyppikohtaisesti tietyille valvontaviranomaiselle, valvonta olisi tehokkaampaa ja yhdenmukaisempaa ja resurssien käytön kannalta tarkoituksenmukaista.

Nautojen ja myöhemmin myös lampaiden ja vuohien hävittämisen valvonta tulee tehostumaan, kun luokan 1 käsittelylaitos aloittaa nautarekisterin rajapinnan hyödyntämisen ja merkitsee suoraan em. rekistereihin laitokseen tulleet ja hävitetyt raadot.

5 ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA

Laitosvalvontojen osalta kokonaistilanne on parantunut jonkin verran vuodesta 2009. Läänineläinlääkäreille kuuluvat tarkastukset tehtiin sataprosenttisesti, sen sijaan kaikkien kunnaneläinlääkäreille kuuluvien tarkastusten osalta tarkastusprosentti on pysynyt sunnilleen ennallaan. Kaiken kaikkiaan laitosvalvonta ei toteutunut odotetulla tavalla, etenkin kun huomioidaan vuoden 2010 EHO-hanke, jonka tarkoitus oli nimenomaan tehostaa kunnaneläinlääkäreiden sivutuotelaitosvalvontaa. Huomioitava kuitenkin on, että lukuun ottamatta Lounais-Suomen aluehallintoviraston aluetta, jossa sivutuotealan laitoksista on 60 %, muiden aluehallintovirastojen osalta laitoksista tarkastettiin noin 80 %, mikä on suuri parannus edelliseen vuoteen verrattuna. Laitosvalvonnan tehokkuuden parantamiseksi voidaankin arvioida, olisiko syytä siirtää asetuksella määrätyistä valvontafrekvensseistä riskiperusteiseen valvontaan.

Säännöstenvastaisesti haudattujen naudan raatojen määrä on laskenut edellisestä vuodesta kaikkien aluehallintovirastojen alueilla. On todennäköistä, että ilman riittäviä ja oikeasuhteisia seuraamuksista annettua lainsäädäntöä määrä ei tule pienemään nykyisestä 7 prosentista.

Yleisesti velvoite ilmoittaa sivutuotteiden hautaamisista kunnaneläinlääkärille ei edelleenkaan toteudu. Onkin syytä arvioida, mikä on hautausilmoitusten tuomaa lisäarvo valvonnalle verrattuna sen kaikilla valvonnan tasolla aiheuttamaan resurssien määrään.

Haaskanpitoon liittyviä ilmoitusvelvollisuuksia laiminlyödään myös yleisesti. Edelleenkin on eroja eri toimialueiden viranomaisten aktiivisuudessa vaatia ilmoituksia, samoin kuin haaskapaikkojen valvonnassa. Vuoden 2012 EHO-hanke tulee koskemaan eläintunnistusjärjestelmä-lain edellyttämän haaskapaikkojen rekisteröintivelvoitteen toimeenpanoa, haaskakäytön vuosiraportoinnin yksinkertaistamista ja valvonnan tehostamista.

6 MUUTOKSET VASUSSA

Voimassa oleva sivutuoteasetus (EY) N:o 1774/2002 kumoutui ja uusi asetus (EY)1069/2009 ja sen täytäntöönpanoasetus (EY) N:o 142/2011 tulivat voimaan 4.3.2011. Uusien asetusten myötä myös kansalliset asetukset tullaan uusimaan. Maa- ja metsätalousministeriön on tarkoitus saada ne valmiiksi kevään 2011 aikana. Uusien asetusten toimeenpanoon liittyvät tehtävät ajoittuvat näin ollen pitkälti vuoden 2011 kesään ja loppuvuoteen. Muutoksia tapahtuu sivutuotelaitosten hyväksyntämenettelyissä, joiden rinnalle tulee uusi rekisteröintikäytäntö. Rekisteröintivelvoitteen myötä sivutuoteasetus tulee koskemaan entistä laajempaa toimijoiden joukkoa. Kansallisissa asetuksissa tulee tapahtumaan muutoksia sivutuotelaitosten valvonnoissa ja valvontojen raportoinneissa.

Muutoksia tulee tapahtumaan myös syrjäisten alueiden määrittelyssä. Tämä merkitsee sitä, että aluekohtaisissa raatojen hautausmahdollisuuksissa ja keräilyvelvoitteissa tulee tapahtumaan muutoksia.

Eläintunnistusjärjestelmästä annetun lain nojalla säädettävää maa- ja metsätalousministeriön asetusta eräiden eläinten tunnistamisesta tullaan soveltamaan tarhattuihin turkiselämiin. Asetus tulee mahdollistamaan turkistarhojen viennin eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteriin. Tavoitteena on, että asetuksen myötä saadaan laajinsisäistä käyttöä harjoittavat tarhat rekisteröityä.